

MATIU

13

Isva numiiaa uantaseo kiva nimu uvaa

²⁴ Isva vaihao vaiinki nahenki uva vo uantaseo kiva nimio, Kotiva vaiinki nahenkiqaa raqisiainaa maa uvaa via voqaama vaio ivo.

Vaiinki vovano soqe suvu *uiti* suvu nai avukaqi ukukeo

²⁵ ou entaqi nai navunaasa hampaka vaike vauvo via navukaava vovano aninteo uiti ukukoaqi numii uku amikoave. (Vi numiiva via saqive mareve *uiti* saqi mare vohaa vaivo via kavaqai sa vohaa vaiave.) Via navukaava numii uku amikeo vuvu

²⁶ *Uitivano* numii vakamaseo vohaaraqi qampiqaqueo amparaiqasa kava irakaeva auki vaumanka via saiqi vainkinavu kavovo vi numiiva *uiti* vakamaseo qampiqa keo vaumanka

²⁷ via saiqi vainkinavu vuu naaho qoa kiva amiha kiha, Noa vaiinkio, ae sae soqe suvu ukukaarao? Kaihaoe vi numiiva anio ivo? kinka.

²⁸ Minki kuvo viva oho kio, Ki navukaava vovano numii uku kimikeo ivo, kumanka via saiqi vainkinavu via irehama, Hoe kenavu ou vi numiia nuqu saraave? kuvo

²⁹ viva aqao kio, Sa numii via nuqu saake. Ne numii nuqu sehama uiti vakamase rauvusevoave.

³⁰ Qaqi saivo uitivanovaka numiivanovaka vohaaraqi qampiqaiae. *Uitivano* mpeqaiqama viaqe ke ki ntara qantu vare anisaraama

minkima kieave. Vi numiia naane keqase rumpa sema vuu iha quara kimikema viaqaankaima *uiti* keqasema vuu ki ntara naavuqima vuu kimikaake kiaave, kio. Isuva vi uvaa uantaseo kiva nimua...

³⁶ Isuva vaiinki nahenki uva uantaseo kiva nimiqi vio viaqaankaio viva vaiinki nahenki mini seo naavuqi vumanka via vainkinavu viva vauaqi uu ntema kihama, Vaasa kianaa via navukaava numii via avukaqi uku amiko uvaa vi uvaa osara kiva kimiaqe iriae, kinka.

³⁷ Via vainkinavu minki kuvo Isuva vinavusa kiva nimio kihao, Vaiinki vovano soqe suvu ukuko vaiinkiva vaieva ke visave. Ke vakaini vakakai vainkisa ke vi vaiinkisave.

³⁸ Vi vaiinkia avukaqi vau vakava vaieva via vaka aiqava maa vakaa aiqava naako vakama vaio ivo. Soqe suvuvano vaieva suvuvano Kotia uva iia vaiinki nahenkisama vaiavo. Numiivano vaieva sa Kotia uva iia vaiinki nahenkisama Satanaa vainkima vaiavo.

³⁹ Via navukaava uku amiko vaiinkiva vaieva viva Satanavave. Ntara qantu vare anu entava vaieva aiqavaa entave maa vakaa kaiqaaina entava vaio ivo. Ntara qantu vare anu vainkisa vairesa visa naauaihainaasave.

⁴⁰ Via saiqa vainkinavu numii keqa sema rumpa sema vuu iha quara amikontemase naankiara aiqavaa entaqaa minkima qovarai qianaove.

⁴¹ Ke vakaini vakakai vainkisa vaiqi vi aiqavaa entaqaa ke naauaihainaasa nikikaaia visa oku ke raqisiaina vakaaqaankai ki vainki mantaiqama

nimike vai vaiinki nahenkisa rumpa vare vaaqu
saiqa vare vaisa rumpa vare

⁴² ntika vuu noa iha ikainaaqi aqu saimanka
visa ihaqi vaiha igi rakaqi viha aarai kenki kiha
vaiivaave.

⁴³ Visa mini vuu aqusaimanka avuqavumase ni
vaiinki nahenkisa suaivano ikainantemase ikaqi
vivo Kotiva visa qova visaqaa raqisiqio via vaiqi
vivaave. Ni aako vaiea vi uvaa osara iriake, kua.
Isuva kuama.

14

Isuva varuva namaiqaa qaqi nua

²² Isuva ntara nimio viaqaankaio nai vainkinavu
nikikeo kihao, Ne kaanuqi vaai nte varuva namai
hini vankaraini ne naane ou vi vaiqe ke vaiinki
nahenki nikikaaia nai maaqa nai maaqa vuake
kio.

²³ Minki kivaseo viva vaiinki nahenki nai maaqa
nai maaqa mini nikikama seo viaqaankaio Kotia
aaraeva veraa aiqinaqaa vuvo entama vuvo viva
mini nariaraa vauvo

²⁴ kaanuvano vakaihaio niaa ntaka vauvo
uvaivano visa viea unaihaio anuvoa kio
namaivano kaanu veqa veqamaqi vi vaua.

²⁵ Uvai uki vauvo namaivano kaanu veqa
veqamaqi vi vauvo amparaiqasa aakikaeva uvo
Isuva namai avu vau nuvaqi vio visa vunaini
vumanka

²⁶ via vainkinavu kavovo viva namai avu vau
ni vaumanka visa voqamase aaku ikomanka
noaiqaase qeke vaiha oi oi kiha vaanave kiha
vauvo

²⁷ Isuva vaasa visaa kihao, Mpeqaiqamavi qaqi variake. Ke visave. Sa qekaake, kio.

²⁸ Isuva minki kuvo Pitaava kihao, Noavauvo, ae quqaa vaiea kiva kimiage kevaka namai auha vau ae vainanaini vuae, kio. Pitaava minki kuvo Isuva ho kuvuane kio.

²⁹ Kuvo Pitaava kaanuqinkaio vaavi nteo kaanu mini seo namai avu vau Isuva vaunaini vio.

³⁰ Viva mini vihaoma ho viae kivaseo kavovo uvaivano voqamaseo uki vauvo viaa iihao viva qekehao viaqaankaio namaiqi kukuvieva auki vaihao Isua aaramaseo, Noavauvo, ki ukuvaaane, kuvo

³¹ Isuva vaasama nai sauqu kukuseo via ukuvaeo kihao, Ae sa uvaivano ukiaa iiakaa kiriaraqai iikaave. Sa kiriarara kaara aako iriane, kio.

³² Isuva minki kivaseo visanti kaanuqi vaai ntovo uvaivano vaasa kaiqa vumanka

³³ via vainkinavu kaanuqi vaua Isua quahama amikeha kiha, Ae quqaama Kotia maaquvano variarao, kio kuama.

26

Juntaasiva Isua vuu kuka saainaama munima vaoa

¹⁴ Isuva minki kuvo Isua 12 vainkinavuqinkaio vo vaiinkivano via auku Juntaasi Ikeriotiva veva nteo Kotia saiqa vara amike vau vaiinkisa visa noa vaiinkinavu vaunaini vio

¹⁵ ou visa ireo, Ke Isua ni sauquqi vuu kuka saaea ne nana soqaae ki kimivaave? kumanka visa oi munima 30 navu saara ntuvase amuvo Juntaasiva vi munimaa vaeo

¹⁶ vi entaaqaankaio nai visa sauquqi Isua kuka saaina aaraa aikukiha vaua.

Isuva nai vainki hampaka vehasumako ntaraa noa

¹⁷ Sa noqavi mpareti saraa ovaka naaina entanavuva ani ntovo hoqarenaa entaqaa via vainkinavu Isuva vaunaini aninte kiha, Karaqie kenavu ou henuqama amikaaiaa ae vehasumako entaa iihaama vi ntaraa nenaave? kinka.

¹⁸ Vinavusa minki kuvo Isuva kihao, Nenavu Ierusalemi vakusaini ou vi vaiinkiaa minkima kiake. Kinavu maara ki vai vaiinkiva kihao ki entama aninte ivo. Ke kenka vainki hampaka ai naavuqi vehasumako ntaraa naeave kio ivo kiake, kio.

¹⁹ Isuva minki kumanka via vainkinavu vi ntaraa kunte mase henuqama vakoa.

²⁰ Henuqama vakovo entuvo Isuva nai vainkinavu hampaka ou ntara kaintaqaa oquvi vaihao

²¹ ntara nehao kihao, Ke kiaima iriake. Niqinkaio vovano navukaasa nivuqaa ki qovarama saanaove, kio.

²² Minki kuvo via vainkinavu munkusa mantaiqumanka vinavusa vohaiqa vohaiqa Isua irema, Noavauvo, ae kiriarae ki variarao? Sa ke visavauve, sa ke visavauve, kivaqi vi.

²³ Minki kivaqi vuvo Isuva kihao, Nai mpareti varaseo ki vakamaseo kanuqi vaaki quntaaseo ne vaina vaiinkiva vi vaiinkiva ki qovarama saanaove.

²⁴ Ki vakaini vakakai vainkisa kiriarava vekanko entaqaa minkima ki haruseaa qara ntuva koave. Vi uvava vivauma vaianaove. Ki vakaini vakakai vainkisa qovarama saaina vaiinkiaa oho kiva

amike uo. Via nova sa via vakakaiage hove kiakaave, kio.

²⁵ Isuva minki kuvo Iuntaasiva via govarama saaiava Isua ireo, Maara ki variara vaiinkio, kiriarae ki variarao? kuvo Isuva kihao, Eo, ae kianaave, kio.

Mpareti ntaraa uaini namaiaa kiva koa

²⁶ Isua vainkinavu ntara ne vauvo Isuva mpareti ntara varaseo Kotiaa soqema iarao kivaseo nkuisseo nai vainkinavu nimio kihao, Maa ntaraa vara naake. Maa mparetiva ki vaakama vaio ivo, kio.

²⁷ Minki kivaseo viva uaini namai viaqi vau kaapaa vaaseo Kotiaa soqema iarao kivaseo vinavusa viki nimihao kihao, Ne aiqava maa namaia naake.

²⁸ Maa namai va ki naarema vaio ivo. Kotiva vaiinki nahenki hampaka vohaaraqi ruvaantumavi vaieva qaraasa uva vakaevave. Vi uvava mpeqaiqama vuaie kio ki naarevano vi uvaa mpeqaiqama saanaove. Ki haru saivo ki naarevano ntehao airi vaiinki nahenki saihaqihao visa manta uva nunka nimikaanaove.

²⁹ Ke kiaina iriake. Maa entaaqaankai ke sa uaini namai qaiqaa naeave. Ke sa narai minkiaqi vuaia ne ki qova raqisiainaqi ki vakamase ou vaiqe vi entaaqaa ni hampaka vaiha qaraasa uaini namai naeama ivo, kio.

³⁰ Isuva minki kivaseo nai vainki hampaka Kotiaa ihi kivaseo veva nteo Orivi aiqinaqaa vuama.

Isva Pitaava nai kie iaina uvaa kiva amua

³¹ Vinavusa mini vuvo Isuva vinavusa kiva nimio, Nenavu vake entaqi ki maini sema aiqū aukuke santama vivarae. Kotia vukaqi qara ntuva ko uvava vake vivauma vaianaove. Minkima kio: Sipisipiqaa raqisina vaiinkia

Kotiva via ruquku saia sipisipi visa qekase nariara nariara vona vona vivaave, kuave.

³² Ho naankiara ki vaa qaqi himpima saiaqe vaiha ni nivuni ke naane Kariri vakaini vieave, kio.

³³ Isuva minki kuvo Pitaava aqao kio, Aiqava vinavusa ai maini se aiqū aukuke santama vivea keqai ainti maini vaieave, kio.

³⁴ Pitaava minki kuvo Isuva kihao, Ke kiaiama iriane. Vake entaqi kokoraavano sa uva kiaa ae kaaramo naini kiriara kihaa sa via kavaunaave kinaave, kio.

³⁵ Isuva minki kuvo Pitaava aqao kio, Ke sa ariara sa kavaunaave kiaave. Ai vakamase kivaka haru saivea sa ke minki kiaave, kio. Pitaava minki kumanka Isua vainki hini usavaka vi uvaaqai kua.

Kesemanini saqava ukukoaqi Isuva vua

³⁶ Viaqaankaio Isuva nai vainki hampaka ou vio saqava ukukoaqi via aukū Kesemani viaqi ou nteo nai vainkinavuaa kihao, Nenavu maini oquvi vaiqe ke vuuni ou Kotia aaraae, kivaseo,

³⁷ Pitaaravaka Sepakia maaqukantavaka vinavusaqai ntika vaeo mini vihao noa aako iuvao via munkusavano mantaiquvo

³⁸ viva kaaramonavuaa kihao, Ki munkusavano noaiqaaseo mantaiqama ihavihao ki haru saeva voqama vaimanka vai uo. Nenavu maaqaa

vaiha ki vakamase vaiha avu rampai sehama aikukiha variake, kio.

³⁹ Minki kivaseo viva amparaiqasa ou vio viihaio ou vakaini hiqinti vio Kotia aarehao kihao, Umpo, ki qo, ae hove kiesa ke ihavina namaia naainaa voqaama ae vi namaia qaqini vaa kimikaane. Ho sa ke kenka varaakaa iraqe vaaeave. Ke ae varaakaainaa vaaeave, kio.

⁴⁰ Isuva minki kivaseo uuranteo nai vainki kaaramonavu sonaini kuvu kavomanka vinavusa avu kauntomanka vaike vauvo viva Pitaaraa kihao, Nankihae ne kaaramonavu ki vakamase amparaiqa vaiha sa avu rampai seha aikukiha vaiavo?

⁴¹ Ninavuaa vinavusa manta saiqqa varaake kio Satanava ninavu avakaantaa viaa iha aikuki vaiha Kotia aareha variake. Ninavu maraquavano minkiakaa ivo ni vaakavanoqai sa ho mpeqaiqimanka vaiavo, kio.

⁴² Isuva minki kivaseo qaiqaa kaaramonavu mini seo ou qaiqaa Kotia aarehao kihao, Umpo ki qo, maa kaapaqia vaina namaia sa ae qaqini vaa saraia qaqi naane kiesa ke ae varaakaainaa vaaeave, kio.

⁴³ Minki kivaseo qaiqaa ouranteo kuvu kavovo via vainki kaaramonavu avu kauntomanka vaikake vinka.

⁴⁴ Vinavusa vaikake vauvo Isuva qaiqaa vinavusa mini seo qaiqaa ou vio Kotia kaaramo naini aarehao vaasa kuntea seo qaiqaa kio.

⁴⁵ Kotia aarama kaiqaseo Isuva ouranteo kaaramonavuaa kihao, Ise, nenavu ho ihae vaike vaiavo? Ho kavaake. Ki entama aninteo ivo. Ki

vakaini vakakai vainkisa ki ravaaqau vare vuu qoa saiqa vare vaisa sauquqi kuka sevaave.

⁴⁶ Himpigenavu vuae. Ki qovarama saaia vaiinkiva anima vaio ivo, kio...

Juntaa noa vaiinkinavu nivuqaa Isua vuu soa

⁵⁶ ...Isuva minki kumanka visa via ravaaqau somanka via vainkinavu via mini se aiqiu aukuke vuama.

⁵⁷ Via vainkinavu aiqiu aukuke vumanka Isua ravaaqau kosa via vika vare Kotia naavuqi saiqa vare vausa visa avuniaa vaiinkivano vauaqi Kaiapaasia naavuqi vuu somanka vi naavuaqi maara osara ki vau vaiinkinavusavaka Juntaa vaiinki noanavuvaka usi vaua.

⁵⁸ Isua vika vuu se vauvo Pitaava niaraihaio visa avakaqi vio Kaiapaasia naavu vakusaini ou nteo uvisaqinkaio vaakinteo avukaqi vio vi ahasava qovarai qiainaa kavaeva ou vi naavua maintaraa raqisi vau vaiinkinavusa hampaka oquvi vaua.

⁵⁹ Pitaava mini vahaacaqaini vaumanka naavuqi Kotia naavuqaa raqisu vaiinkisavaka aiqava viaqi usi vau vaiinkisavaka visa Isua arusaesa Isuaqaa una uva vakaa kuvo

⁶⁰ sa vi uvava vaumanka qumina vi uvaa rantehama vo vaiinki vo vaiinki himpi Isuaa una uva kua. Minkimaqai kumanka viaqaankai vaiinki kaaraqanta himpi

⁶¹ Isuaa kiha, Maa vaiinkiva minki kimanka kekanta iunaave. Viva kihao, Ke homa Kotia naavu rampai aquse viaqaankai kaaramo entaqai vaiha vi naavua qaiqaa saqa kaiqa saraave kiave, kinka.

⁶² Vikanta minki kuvo Kotia saiqa vaa amike vausa visa avuniaa vaiinkivano himpio Isuaa kihao, Vikanta minkima aiqaa uva vakeha ki vaiavo. Ae vo? Naikantaa nana uvae kinaave? kuvo

⁶³ Isuva sa uva kiaio evaara vauvo qaiqaa avuniaa vaiinkivano Isuaa kihao, Ke Kotia avuqaa vaiha via auku ntehama ariarama quqaa uva kiane ki uo. Quqaae Kotiva ai akikaivaae ae kinavu saihaqiava mesaia vaiinkivano variarao? Quqaae ae Kotia maaquvano variarao? Kinavu kiva kimiaqe iriae, kio.

⁶⁴ Viva minki kuvo Isuva kihao, Ae kianaa ke maa visave. Ke kiaima ne iriake. Ne naankiara kavaiqe ke vakaini vakakai vainkisa noaiqamavi Kotiva mpeqavano vaiainanaini via sauqu kanaraini oquvi vaiha konavuqaa kuvieave, kio.

⁶⁵ Isuva minki kuvo Kotia saiqa vaa amike vausa visa avuniaa vaiinkivano nai ukavaaqa nahaqu aquseo kihao, Oho, viva Kotia avuqaa vaihao vaaqu uva kio ivo. Vo vaiinki viaqaa uva vakaaina vaiinkia qumina aarevoave. Kavaake. Ne ii vaiavo viva Kotia avuqaa vaihao vaaqu uva kio ivo.

⁶⁶ Via saara ne Isuaa nana uvae kivaave? Kiqe iriae, kio.

Minki kumanka visa kiha, Via vaaqu saiqa urimakareo ivo. Via saara via arusaaiavaqaima vaio ivo, kinka.

⁶⁷ Visa minki kivase ou Isua viiqi kaara vihise visa nai sauquqo via ruqukuse via avu aako ruqema aquseha

⁶⁸ visa ruheha viaa kiha, Mesaia vaiinkio, ae quqaa uva qoqaiqama sea vaiinkiva vaiea sa

kavaraia ai arina vaiinkia auku ntaiage iriae,
kinka.

Pitaava Isuaa sa kavaunaave kua

⁶⁹ Naavuqi minkiaqi vi vauvo Pitaava vahaaqaini vakusaqaa oquvi vauvo saiqa nahenki vovano Pitaara aumanko vio viaa kihao, Aevaka Isua Kariri vakaihainaa visanti variaravave, kio.

⁷⁰ Viva minki kuvo Pitaava visa nivuqaa vaiha aqao kio, Ae kiana uvaa sa ke ii uo, kio.

⁷¹ Viva minki kivaseo ou uvisa qentiana vauvo saiqa nahenki vovano via kaveo mini himpi vausaraa kihao, Maa vaiinkiva Isua Naasaretihainaa visanti vaivave, kio.

⁷² Minki kuvo Pitaava sauqu aiqiqaa aquseo kihao, Sa ke vi vaiinkia kavaunaave, kio.

⁷³ Minki kivaseo amparaiqa vaumanka mini himpikē vausa Pitaava vaunaini ou nte viaa kiha, Isua vainkinavu vi vakanaasa vaiavaa quqaama aevaka vohaa vi vakanaavaqaima variarao. Visa uantase maa uvaa ki vaiantema sea aevaka ki variarao, kinka.

⁷⁴ Visa minki kuvo Pitaava sauqu aiqiqaa aquseo kihao, Ke sa quqaa uva kiaio Kotiva ki homa haruanaove. Ke quqaama ki uo. Ne ki vaia vaiinkia sa ke via kavaunaave, kio.

Pitaava minki kuvo vakeni kokoraavano uva kuvo

⁷⁵ Pitaava viaqaankaio Isuva kiva amu uvaa iikeo. Isuva minkima kuave. Kokoraavano sa uva kīaa ae kaaramo naini kiriara sa via kavaunaave kinaave ku uvaa iikeo viva aaqaini vuvo via munkusavano mantaiquvo iqi rakoa...

27

Isua quntama koa

⁵⁷ Entuvo Arimatihainaava airi aiaia vake vau vaiinkiva ou nteo. Via auku Iosepeva viva Isua vainki vaua.

⁵⁸ Vi vaiinkiva ou nteo Pairaativa vauaқи ou Isua vaaka kimiaqe quntama saae kuvo Pairaativa nai sontia vaiinki nikikeo Isua vaaka via amiake kuvo

⁵⁹ Iosepeva ou via vaaka sakaiqaankaio viqu munkuvi seo qaraasa kavuna eqara kavuna varaseo via apuqama seo

⁶⁰ munku nai gukuainaa iihao vaka ntukoqаqi qaraasa oi ntukoqаqi vea vakeo noa oi vo via veqa vaeo oi ntukoa via nona vii kinkaseo mini vumanka

⁶¹ Mariava Makataahainaavavaka via varanova vo Mariavavaka vikanta oquvi vauvo vukua hini vantaraini Isua quntamako oiva vaua.

**Isuva Soqe Uva Kuama
Genesis and the Gospels in the Arau dialect of the
North Tairora language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Arau long
Niugini**

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Arau (North Tairora)

Dialect: Arau

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 12 Dec 2025

90947037-585d-5612-873d-36e338f0ae1b